

UCHWAŁA Nr XXVIII/147/2017
RADY MIASTA I GMINY JARACZEWO
z dnia 27 marca 2017

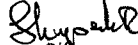
w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo na lata 2017-2025.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 poz. 446 ze zm.) i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016r. poz.930 ze zm.) Rada Miasta i Gminy Jaraczewo uchwala, co następuje:

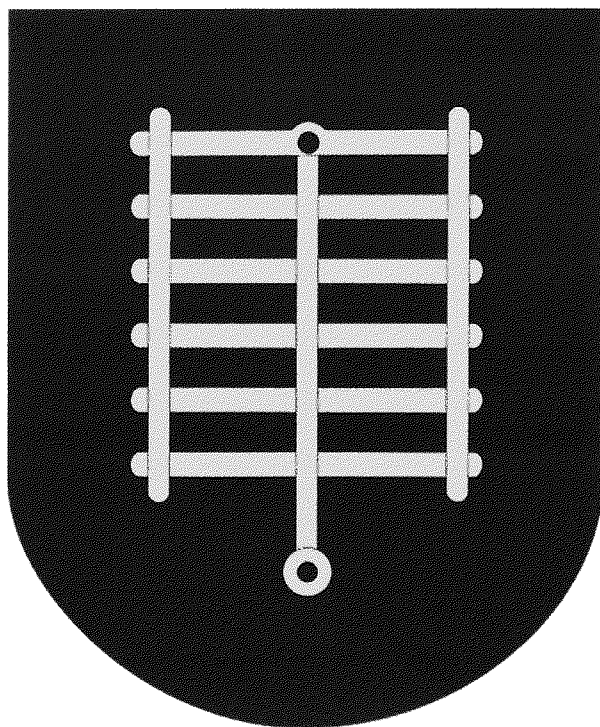
§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo na lata 2017 -2025, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Jaraczewo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Roman Skrzypczak

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY
JARACZEWO NA LATA
2017-2025***



Spis treści:

Wstęp.....	4
I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Jaraczewo	6
I.1. Dokumenty europejskie.....	6
I.2. Dokumenty krajowe.....	7
I.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.....	7
I.4. Krajowe regulacje prawne.....	7
II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach Gminy Jaraczewo..	9
II.1. Położenie i powierzchnia Gminy Jaraczewo	9
II.2. Ludność gmin wchodzących w skład Gminy Jaraczewo	10
III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Jaraczewo – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.....	13
III.1. Środowisko naturalne Gminy Jaraczewo	13
III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Jaraczewo.....	14
III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w Gminie Jaraczewo	20
III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna Gminy Jaraczewo	22
III.5. Oświata w Gminie Jaraczewo	25
III.6. Ochrona zdrowia w Gminie Jaraczewo	26
III.7. Organizacje pozarządowe w Gminie Jaraczewo.....	26
III.8. Bezpieczeństwo publiczne w Gminie Jaraczewo	27
III.9. Sytuacja gospodarcza w Gminie Jaraczewo.....	28
IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	29
IV.1. Bezrobocie.....	29
IV.2. Długotrwała lub ciężka choroba.....	31
IV.3. Niepełnosprawność.....	31
IV.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.....	34
IV.5. Ubóstwo.....	35
IV.6. Przemoc w rodzinie.....	35
IV.5. Osoby starsze.....	36

<i>IV.6. Uzależnienia.....</i>	<i>37</i>
<i>V. Pomoc społeczna w Gminie Jaraczewo. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaraczewie</i>	<i>38</i>
<i>V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Gminie Jaraczewo. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....</i>	<i>40</i>
<i>V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS w Jaraczewie.....</i>	<i>42</i>
<i>V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez GOPS w Jaraczewie.....</i>	<i>45</i>
<i>V.4. Wskaźnik deprywacji lokalnej w Gminie Jaraczewo.....</i>	<i>46</i>
<i>VI. Analiza SWOT problemów społecznych Gminy Jaraczewo</i>	<i>48</i>
<i>VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo na lata 2017 – 2025.....</i>	<i>51</i>
 <i>VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jaraczewo na lata 2017-2025.....</i>	 <i>57</i>
<i>VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jaraczewo</i>	<i>57</i>
<i>VIII.2. Źródła finansowania.....</i>	<i>58</i>
 <i>Spis wykresów:.....</i>	 <i>59</i>
<i>Spis tabel:.....</i>	<i>59</i>

Wstęp

Prezentowana *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo na lata 2017 – 2025* jest wyrazem komplementarnego i zintegrowanego planowania społecznego, którego celem była identyfikacja i ukazanie najważniejszych problemów społecznych, które występują w Gminie Jaraczewo. Określenie najważniejszych problemów społecznych stanowiło podstawę do wskazania określonej metodologii rozwiązania zidentyfikowanych trudności i problemów społecznych, zgodnie z możliwościami jakie wynikają z zadań nałożonych na gminę. Opracowana diagnoza stanu zastanego stanowiła punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz niwelowania różnic i dysproporcji społecznych. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo na lata 2017 – 2025* została opracowana, przy aktywnym wsparciu, pomocy i konsultacji pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaraczewie. Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo a wystąpienie jednego problemu implikuje szereg innych. Dlatego przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w gminie konieczne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów a przede wszystkim na źródło ich wystąpienia, które często ma różne podłoże. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej, w celu integracji działań. Realizacja powyższych celów w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych a zwłaszcza:

- ✓ interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne,
- ✓ asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- ✓ kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- ✓ partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska. Opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika bezpośrednio z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.). *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo na lata 2017 - 2025* składa się z trzech zasadniczych części. Pierwsza, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o gminie, ludności, rynku pracy, pomocy społecznej, edukacji, służby zdrowia i organów zapewniających bezpieczeństwo na terenie gminy. W drugiej części zaprezentowane zostały wyniki badania mieszkańców gminy Jaraczewo, które ukazały opinie mieszkańców na temat warunków życia w gminie oraz problemów społecznych występujących w gminie. Część trzecia określa cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi zadania. W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań. Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i jej ewaluacji.

I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Jaraczewo .

Priorytetowe kierunki zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo na lata 2017 – 2025* oraz planowane określone działania są zgodne z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Poniżej przedstawiono opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią przesłanki dla tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

I.1. Dokumenty europejskie.

Kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest ona długookresowym programem rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” podkreśla znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. Wyznaczone zostały trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety:

- ✓ wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- ✓ wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- ✓ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie, przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

I.2. Dokumenty krajowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- ✓ Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030.
- ✓ Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020.
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.
- ✓ Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Krajowy Program Reform KRR.
- ✓ Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016.
- ✓ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

I.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Jarocińskiego na lata 2014 – 2020.
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jarocińskiego na lata 2014 – 2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2015 – 2025.

I.4. Krajowe regulacje prawne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo uwzględnia, między innymi Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo, powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- ✓ przepisy o samorządzie gminnym,

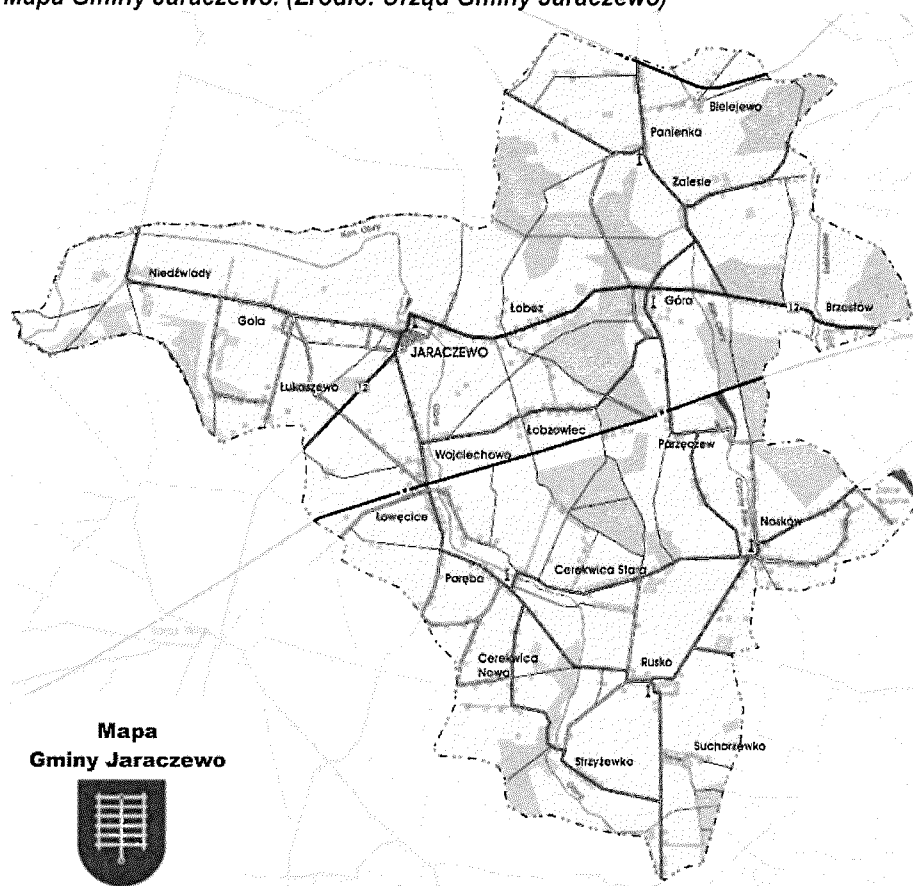
- ✓ przepisy o finansach publicznych,
- ✓ przepisy o pomocy społecznej,
- ✓ przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ✓ przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu narkomani,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ✓ przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- ✓ przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ✓ przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- ✓ przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ✓ przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- ✓ przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ✓ przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy,
- ✓ przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- ✓ przepisy o systemie oświaty,
- ✓ przepisy - Kodeks cywilny,
- ✓ przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach Gminy Jaraczewo.

II.1. Położenie i powierzchnia Gminy Jaraczewo .

Gmina Jaraczewo położona jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego, jednocześnie stanowi jedną z czterech gmin powiatu jarocińskiego. Gmina Jaraczewo położona jest , na zachodnim skraju powiatu jarocińskiego, około 15 km od Jarocina. Graniczy z gminami: Nowe Miasto n/Wartą, Książ Wielkopolski, Dolsk, Borek Wielkopolski, Koźmin Wielkopolski oraz Jarocin. Powierzchnia gminy Jaraczewo wynosząca 133 km² plasuje Jaraczewo w grupie gmin średnich obszarowo w województwie wielkopolskim. Gminę Jaraczewo tworzy 21 wsi sołeckich: Bielejewo, Brzostów, Cerekwica Nowa, Cerekwica Stara, Gola, Góra, Łobez, Łobzowiec, Łowęcice, Łukaszewo, Niedźwiady, Nosków, Panienka, Parzęczew, Poręba, Rusko, Strzyżewko, Suchorzewko, Wojciechowo, Zalesie oraz Jaraczewo, stanowiące siedzibę władz gminnych. Gmina Jaraczewo, wykazuje powiązania z najbliższym otoczeniem w zakresie społeczno -administracyjno-gospodarczym. Jako podstawowa jednostka administracyjna powiązana jest funkcjami administracyjnymi z Poznaniem, gdzie siedziby mają najważniejsze instytucje oraz urzędy w województwie. Z Jarocinem, Pleszewem, Śremem i Gostyniem gmina powiązana jest funkcjami administracyjnymi, usługowymi zwłaszcza w zakresie usług ponad gminnych oraz funkcjami gospodarczymi. Gmina posiada dobre powiązania komunikacji drogowej. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 12 relacji Głogów – Leszno – Gostyń – Jarocin – Pleszew (od drogi S11) – Kalisz – Sieradz – Lublin – Chełm, zapewniająca dobre powiązanie w kierunku zachodnim i wschodnim Polski. Drogi powiatowe, prowadzące przez obszar gminy, umożliwiają dogodne powiązania z gminami sąsiednimi, jak również wewnątrz gminy. Użytki rolne zajmują 75,9% powierzchni gminy, lasy i zadrzewienia około 17,8%, a tereny zurbanizowane i pozostałe 6,3%.

Rysunek 1. Mapa Gminy Jaraczewo. (Źródło: Urząd Gminy Jaraczewo)



II.2. Ludność gmin wchodzących w skład Gminy Jaraczewo .

Gminę Jaraczewo na koniec 2015 roku zamieszkiwało 8 346 osób (co statystycznie plasuje Jaraczewo również w grupie gmin średnio zaludnionych. W strukturze mieszkańców Gminy Jaraczewo nieznacznie przeważają kobiety – 4 287, tj. 51,4% ogólnej liczby mieszkańców. Liczba mężczyzn wynosi 4 059, co stanowi 48,6% populacji mieszkańców Gminy Jaraczewo. W miejscowości Jaraczewo jest to około 1,4 tys. mieszkańców, natomiast pozostały obszar gminy zamieszkiwało około 7 tys. osób. W latach 2006 – 2015 liczba mieszkańców Gminy Jaraczewo pozostaje na zbliżonym poziomie. W porównaniu do 2006 roku liczba mieszkańców Gminy Jaraczewo zwiększyła się o 55 osób. Wzrost liczby ludności w procentach wyniósł 0,6%.



Przeciętna gęstość zaludnienia w Gminie Jaraczewo jest relatywnie niska i wynosi 63 osoby na 1 km² natomiast w przypadku powiatu jarocińskiego średni wskaźnik wynosi 122 osoby/km², Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Jaraczewo jest poniżej średniej, charakterystycznej dla całego powiatu jarocińskiego. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Jaraczewo różni się nieznacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego powiatu jarocińskiego. Struktura mieszkańców Gminy Jaraczewo z uwzględnieniem grup funkcjonalnych wskazuje na 61,8% udział osób w wieku produkcyjnym, 21,2% udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz 17,0% udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy od średniej dla powiatu jarocińskiego, natomiast odsetek osób w wieku produkcyjnym jest niższy niż w powiecie jarocińskim. Ludność Gminy Jaraczewo jest statystycznie młodsza od mieszkańców powiatu jarocińskiego.

Tabela 1. Ludność Gminy Jaraczewo oraz powiatu Jarocińskiego według kategorii. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	Gmina Jaraczewo	Powiat Jarociński
w wieku przedprodukcyjnym	21,2%	19,5%
w wieku produkcyjnym	61,8%	62,6%
w wieku poprodukcyjnym	17,0%	17,9%

Przyrost naturalny w Gminie Jaraczewo w ostatnim dziesięcioleciu był dodatni, jednak w 2015 roku po raz pierwszy wystąpił ujemny przyrost naturalny. W 2015 roku przyrost naturalny w gminie wynosił (-0,12). Odnotowano większą liczbę zgonów niż narodzin.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Jaraczewo w latach 2006 – 2015. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W ostatnich latach wartość tego wskaźnika stopniowo wzrastała, osiągając w 2015 roku wartość 61,7 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Jaraczewo w latach 2006-2015. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).

W ostatnich latach notowany jest ujemny bilans zarówno migracji wewnętrznych i migracji zagranicznych. Zdecydowanie więcej mieszkańców wyprowadza się niż osiedla w Gminie Jaraczewo. W tym samym okresie notuje się ujemne saldo migracji zagranicznych więcej osób wyjeżdża zagranicę niż powraca do gminy.

Tabela 2. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Jaraczewo w latach 2010 – 2015. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych
2010 r.	-83
2011 r.	-57
2012 r.	-42
2013 r.	-86
2014 r.	-4
2015 r.	-105

Tabela 3. Saldo migracji zagranicznych w Gminie Jaraczewo w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji zagranicznych
2010 r.	-4
2011 r.	-7
2012 r.	-5
2013 r.	-14
2014 r.	-11

Analizując rozwój ludnościowy całej gminy należy zauważyć, że liczba ludności w dłuższym okresie czasu pozostaje na zbliżonym poziomie. Ujemny wskaźnik migracji i dodatni ruch naturalny nie wpływają na zmianą liczby ludności.

III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Jaraczewo – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.

III.1. Środowisko naturalne Gminy Jaraczewo .

Pod względem ukształtowania powierzchni teren gminy jest obszarem typowo nizinnym, z rzadka tylko urozmaiconym ostańcami morenowymi. Rzeźba terenu jest pochodzenia polodowcowego Obejmuje obszar Niziny Południowo - wielkopolskiej na styku Wysoczyzny Leszczyńskiej i Kaliskiej rozciętych Pradolina Żerkowsko - Rydzyską. Pod względem ukształtowania powierzchni najbardziej urozmaicona jest północna część gminy leżąca w Pradolinie Żerkowsko - Rydzyskiej, gdzie zachowały się cztery ostańce morenowe, a różnice wysokości względnych sięgają 20 m. Mniej urozmaicona jest południowa część

gminy. Dominuje tutaj jeden poziom opadający ku północy i południowemu zachodowi. Najważniejszym ciekim wodnym gminy jest rzeka Obra, lewobrzeżny dopływ Warty. Całkowita długość Obry wynosi 253 km, a powierzchnia dorzecza 4021 m². Wypływa w okolicach Wałkowa na wysokości 140 m n.p.m., wpada natomiast do Warty w Skwierzynie na wysokości 24 m n.p.m.. Na terenie byłego województwa kaliskiego płynie około trzydziestokilometrowy odcinek początkowy Obry, z czego 2/3 na terenie gminy Jaraczewo. Drugim ciekim wodnym, przecinającym wschodni kraniec gminy jest rzeka Lubieszka, będąca lewym dopływem Lutyni. Pokrycie glebowe gminy jest bardzo zróżnicowane. W południowej części występują gleby brunatne wytworzone z glin zwałowych i bielic nagliniowych, a w północnej i zachodniej słabsze gleby pseudobielicowe oraz brunatne wyługowane. Na terenie gminy znajdują się bogate złoża żwirów, ilów oraz gytii wapiennej (wysokiej jakości wapno nawozowe).

III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Jaraczewo.

Jaraczewo to gmina z przeszło 600 letnią historią. Początki jej dziejów sięgają okresu panowania ostatniego z dynastii Piastów- króla Kazimierza III Wielkiego oraz wielkiego księcia litewskiego, króla Polski- Władysława Jagiełły. Jako pierwsza na kartach historii pojawia się wzmianka o wsi Góra, której to losy rozpoczynają się w 1324 r. Znaleźiska archeologiczne, a zwłaszcza odkryte groby skrzyniowe dają podstawy, twierdzić iż osadnictwo na terenie gminy Jaraczewo jest jednak znacznie wcześniejsze, datowane na V-III wiek p.n.e. Jak wynika z dokumentacji historycznej, od najdawniejszych czasów, centrum tych terenów stanowiła wieś Jaraczewo- rodzinny gród Jaraczewskich herbu Zareba, za której założenie przyjmuje się rok 1394, kiedy to w aktach sądowych po raz pierwszy pojawiło się nazwisko jednego z członków wpływowego wówczas rodu Zarembów- Beniamina z Jaraczewa. Jednakże w aktach kościelnych informacji o Jaraczewie można szukać już około stu lat wcześniej. Albowiem pełniący godność biskupa poznańskiego w latach 1294-1317 Andrzej Zaremba prawdopodobnie już wtedy erygował jaraczewski kościół pod wezwaniem św. Marii Magdaleny, o czym może świadczyć fakt nadania tutejszej plebanii dziesięcin kmiecych ze wsi Gola, Jaraczewo, Wojciechowo. Istotne znaczenie w dziejach naszej gminy mają także wydarzenia roku 1369. W roku tym bowiem, w obliczu niespodziewanej śmierci Kazimierz Wielkiego, który nie pozostawił po sobie męskiego potomka, w kraju rozważano wprowadzenie sukcesji. W kręgach rycerstwa wielkopolskiego pojawiła się myśl by na tron wynieść Konrada II- księcia oleśnickiego z rodu Piastów. Pośród dwudziestu panów

wielkopolskich, którzy wyrazili chęć zbrojnego wsparcia Konrada II był Beniamin z Jaraczewa. Na tronie zasiadł jednak Ludwik Węgierski a dokument z 1369 roku, który jako epizodyczny poszedł wtedy w zapomnienie, dzisiaj stanowi cenne źródło dziejów regionu. W XIV i XV wieku Jaraczewo było wsią należącą do grodu Zarembów, którzy z czasem przyjęli nazwisko Jaraczewscy z herbem Zaremba. W ich posiadaniu Jaraczewo pozostało do końca XVII wieku. Jaraczewscy przyczynili się do przekształcenia dziedzicznej wsi w miasto. W 1519 roku Trybun Jaraczewski otrzymał nadany przez Zygmunta I Starego przywilej lokacyjny. Do dnia dzisiejszego zachował się pisany łaciną, oryginalny pergamin z przywieszoną pieczęcią, sporządzony w kancelarii królewskiej. Jaraczewo, mimo iż było niewielkim miasteczkiem- w 1789 roku liczyło zaledwie 322 mieszkańców, dla okolicznych miejscowości stanowiło centrum, w którym można było załatwić wszelkie sprawy. Dynamiczny rozwój miejscowości trwał do końca XIX wieku. Główną przyczyną upadku miasta było pozostawienie Jaraczewa poza zasięgiem dynamicznego czynnika urbanistycznego jakim w tym czasie była kolej. Po przeszło 415 latach Jaraczewo utraciło prawa miejskie. Było to skutkiem Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1934 roku, na mocy którego zmieniono ustrój miejski 19 miast wielkopolskich w tym również Jaraczewa. W wyniku III rozbioru Polski Jaraczewo dostało się pod zabór pruski. Lata niewoli, to czas kształtowania się silnej odrębności narodowej Polaków. W Jaraczewie, ludność polska jednoczyła swoje siły w walce z okupantem, tworząc liczne stowarzyszenia mające na celu umacnianie polskiej działalności na niwie gospodarczej. W latach 1901-1902 oraz 1906-1907 przeprowadzano liczne strajki szkolne. Masowy charakter podejmowanych działań spowodował, że język i kultura przetrwały trudne czasy. Okres II wojny światowej jak w całej Polsce zapisał bolesne wspomnienia na jaraczewskich kartach. Wielu mieszkańców poległo walcząc w szeregach Armii Poznań. Hitlerowskie obozy i więzienia siały spustoszenie. Dla miejscowej ludności najtragicznijszym okazał się 11 październik 1939. Wtedy to bowiem wysiedlono stąd około 90 % polskiej ludności. Po wyzwoleniu nastąpił proces odbudowy i rozbudowy miejscowości. Ludzi przyciągały nowopowstające zakłady pracy. Do dnia dzisiejszego Jaraczewo pozostało centrum gminy. A od 2016 Jaraczewo po 82 latach powróciło do swojej kilkuset letniej tradycji miejskiej i jest znów miastem. Tutaj swoją siedzibę mają władze gminy, organizacje pozarządowe, instytucje kultury.¹

¹ <http://www.jaraczewo.pl/ziemia-jaraczewska/z-kart-historii.html>

Zabytki Gminy Jaraczewo

Obiekty zabytkowe na terenie Gminy Jaraczewo to w przeważającej mierze obiekty sakralne. Obok kościołów, duże walory architektoniczne prezentują pałace i dworki wraz z krajobrazowymi parkami podworskimi. Na terenie gminy Jaraczewo znajdują się liczne zabytki do najważniejszych należą między innymi:

➤ Kościół

✓ Kościół p.w. Św. Marii Magdaleny

Nad Obrą w Jaraczewie wznosi się jeden z najciekawszych zabytkowych kościołów parafialnych w gminie. Początki powstania parafii sięgają 1422 roku, choć wielu historyków kościoła sądzi, że erygowana została na przełomie XIII i XIV wieku. Na miejscu pierwotnego kościoła drewnianego w 1671 roku z fundacji Stanisława Jaraczewskiego wzniesiono drugą, również drewnianą świątynię. Do niej w 1774 roku dostawiono późnobarokową wieżę z kruchtą w przyziemiu. Do tej wieży, po rozebraniu kościoła drewnianego, dostawiono w 1843 roku z fundacji Edwarda Jaraczewskiego obecną świątynię. Jest to budowla późnoklasycystyczna, jednonawowa, nakryta stropem. Do nawy przylega nieco niższe i węższe prezbiterium. W wyposażeniu wnętrza ołtarz główny i dwa boczne, późnoklasycystyczne z 1843 roku. W ołtarzu głównym rzeźby św. Wojciecha i Stanisława z XVII wieku. Późnogotycki krucyfiks z początków XVI wieku oraz płaskorzeźbiona predella ze sceną " Złożenie do grobu " z tego samego okresu, pochodzą najprawdopodobniej z nieistniejącego kościoła św. Krzyża. We wnętrzu można podziwiać marmurowy, neogotycki nagrobek Józefa i Eleonory Jaraczewskich oraz epitafium Hieronima Jaraczewskiego (zmarłego w 1822 roku).

✓ Kościół p.w. Świętej Trójcy

W Noskowie warto zobaczyć jeden z nielicznych już kościołów drewnianych. Najprawdopodobniej wybudowany został w 1433 roku i w takim kształcie przetrwał do połowy XVII wieku. Wówczas to wzniesiono obecną świątynię. Kościół jest jednonawowy, z niewyodrębnionym prezbiterium zamkniętym wielobocznie. W fasadzie zachodniej wieża na słup, wtopiona w korpus nawy. Budowla posiada konstrukcję zrębową, wzmocnioną lisicami.

We wnętrzu polichromia Wiktora Gosienieckiego z 1928 roku. Na belce tęczowej krucyfiks i rzeźby Matki Bożej i św. Jana, gotyckie z około 1420 roku. ołtarz główny zdobiony rzeźbami św. Barbary i św. Marii Magdaleny z połowy XVII wieku. Dwa ołtarze boczne z około 1720 roku. Z pierwszej połowy wieku XVII pochodzi chrzcielnica, ambona jest natomiast czysto rokokowa. Obok kościoła dzwonnica z XVIII wieku - drewniane koźły nakryte dwuspadowym dachem.

✓ **Kościół p. w. Świętego Jakuba Apostoła**

W najstarszej w rejonie Jaraczewa wsi - Cerekwicy znajduje się zespół kościelny złożony z kościoła, plebani i domu parafialnego. Parafia cerekwicka uchodzi za najstarszą na okolicznych terenach, założoną w XII wieku, choć niektórzy historycy przesuwają tę datę na wiek XI. O wiekowości może świadczyć żywa tradycja miejscowa. W tekstach źródłowych pojawia się wzmianka z 1378 roku o Janie z Cerekwicy. Istnieje legenda spisana w 1637 roku, która mówi o początkach założenia tej miejscowości, związana z budową kaplicy zwanej "cerekwicą". Budowa ta miała upamiętniać, według legendy Edmunda Calliera z 1888 roku, tragiczną śmierć dziedzica Lobza imieniem Jakob. Przyczyną jego śmierci były rany zadane przez dzika. W roku 1427 drewniany kościół parafialny uległ zniszczeniu. Ponownie odbudowany został w 1443 roku. W roku 1620 kościół został gruntownie odrestaurowany, w tym stanie przetrwał do 1680 roku. Z tego okresu zachowały się informacje po przeprowadzonej wizytacji kościelnej, z których wynika, że wokół kościoła znajdowały się puste place po zrujnowanym budynku szkoły i szpitalu. Po kościołach drewnianych z 1620 i 1680 roku, aktualny wzniesiono w latach 1948 - 1950. Plebania i dom parafialny pochodzą zaś z początków naszego stulecia.

✓ **Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP**

Parafia w Górze wzmiankowana jest po raz pierwszy w 1393 roku. Dwa pierwsze kościoły były drewniane: pierwszy dotrwał do przełomu XVII i XVIII wieku a drugi wzniesiono około 1740 roku. Obecny kościół, murowany, późnoklasycystyczny wzniesiono w latach 1817 - 1830 z fundacji Wiktora Szoldrskiego. Jest to budowla jednonawowa na rzucie prostokąta z wieżą w fasadzie zachodniej. Wewnątrz wydzielone prezbiterium, zamknięte półkoliście, sklepione konchowo. Wieża zwieńczona neobarokowym hełmem z 1928 roku. ołtarz główny zwieńczony rokokowo z obrazem św. Mikołaja w wieku XVIII. Obraz św. Franciszka Ksawerego z 1720 roku.

Kościół p.w. Imienia Jezus.

Parafia w **Panience** istnieje od końca XIV wieku. Obecny kościół powstał w 1787 roku z fundacji Izabeli z Mycielińskich Gajewskiej - kasztelanowej nakielskiej. Stoi on w miejscu poprzednich dwóch kościołów drewnianych, z XIV wieku i z roku 1685. Jest to świątynia jednonawowa z węższym i niższym prezbiterium zamkniętym wielobocznie. Na belce tęczowej napis odnoszący się do budowy kościoła i barokowy krucyfiks. Chór muzyczny wsparty na czterech słupach. Dachy dwuspadowe, kryte gontem, z wieżyczką na sygnaturkę. W wyposażeniu wnętrza kilka ciekawych obrazów m.in. Matka Boża z Dzieciątkiem z drugiej połowy XVI wieku, Chrystus z wieku XVII oraz XVIII wieczny św. Wojciech.

✓ **Kościół p.w. Św. Wojciecha.**

Kościół wzniesiony został w **Rusku** w 1833 roku, na miejscu drewnianego z 1613 roku. Jest to budynek wzniesiony z muru pruskiego, jednonawowy, z niewyodrębnionym wielobocznie zamkniętym prezbiterium. Od zachodu kwadratowa wieża konstrukcji słupowej, wtopiona w korpus nawy. ołtarz główny z rzeźbami św. Piotra i Pawła pochodzi z 1630 roku. ołtarz boczny - rokokowy. Bardzo ciekawa chrzcielnica w kształcie syreny dźwigającej na głowie muszlę.

➤ **Pałace i dworki**

We wsi Rusko - należącej niegdyś do Zarembów, później do hrabiego Czarneckiego herbu Prus III, wzniesiono około 1875 roku okazały pałac, piętrowy z dwupiętrowym ryzalitem z podcieniem i sterczynami oraz obszernymi skrzydłami bocznymi. Od północy do pałacu dostawiono niską, okrągłą wieżę zwieńczoną krenelażem. Pałac otacza park krajobrazowy o powierzchni 5,14 ha założony według projektu Marii Czarneckiej pod koniec XIX wieku. Na terenie parku czytelne pozostałości regularnego założenia, z trzema stawami i aleją grabową. Przy wejściu zachodnim zachowany okaz drzewiastej magnolii a w parku dąb o obwodzie 440 cm i lipa o obwodzie 340 cm.

W latach 1877 - 1878 architekt Paweł Rotger wzniósł w **Górze** eklektyczny pałac w stylu neorenesansu niemieckiego. Piętrowy budynek wzniesiono z cegły klinkierowej o beżowym odcieniu, pokryto płatkami czarnego łupku dodając od południa ośmioboczne ryzality kryte cebulastymi dachami a od zachodu okrągłą wieżę o stożkowym hełmie. Wewnątrz pałacu

zachowały się kolumny i kasetony z ciemnoorzechowego drewna. Już w drugiej połowie XVIII wieku założono park krajobrazowy, przekomponowany w drugiej połowie XIX wieku. W parku o powierzchni 7,25 hektarów rośnie wiele pomnikowych drzew, między innymi: 3 dęby o obwodach 355, 388 i 480 cm. Park posiada ogrodzenie z końca XIX wieku. Z dawnego zespołu dworskiego z pierwszej połowy XIX wieku do dziś zachowały się: Oficyna z 1839 roku z piętrowym drewnianym ryzalitem i galerią balkonową; spichrz z 1840 roku oraz jednolite , pochodzące z przełomu XIX i XX wieku gorzelnia, magazyn, stodoła i spichrz; 4 czworaki z pierwszej połowy XIX wieku, w tym dwa o szczytach szachulcowych.

Od północy do Jaraczewa przylega **Chytrów** - dawniej oddzielna wieś - z dworem z 1813 roku. Jest to budynek parterowy, murowany, z dachem naczółkowym i nowszym, piętrowym skrzydłem dostawionym od zachodu. Na osi ganek, połączony obecnie z nową werandą. W skład dawnego zespołu dworskiego wchodzi także zabudowania folwarczne:

- gorzelnia z 1830 roku
- neogotycka stajnia wjazdowa z 1830 roku
- spichrz zbożowy z roku 1880

Przy dworze park krajobrazowy, obecnie im. Powstańców Wielkopolskich. Pierwotnie park obejmował 9,6 ha. Dominuje drzewostan liściasty z przewagą klonów, jesionów i grabów. Z ciekawszych drzew zwraca uwagę siedmiometrowy jałowiec chiński naprzeciwko wjazdu.

Ciekawym obiektem położonym w **Cerekwicy** jest pałac otoczony parkiem o powierzchni ponad 5 hektarów. Pałac wzniesiony został przez hrabiego Czapskiego w roku 1876. Jest to duży, dziesięcioosiowy piętrowy późno klasycystyczny budynek, ozdobiony czterokolumnowym portykiem. Pierwsze wzmianki potwierdzające istnienie pałacu pochodzą z 1721 roku, z dokumentu nazywanego wówczas wizją majątku. Pałac był zamieszkały z wyjątkiem pięter, które nie były jeszcze wykończone. Około połowy XVIII wieku właściciele majątku (Franciszek Rychłowski herbu Nałęcz i jego syn Ignacy Rychłowski-kolejny dziedzic majątku), dokończyli budowę pałacu. Budynek murowany, założony na planie prostokąta zachował się po dziś dzień. W końcu XVIII wieku przeprowadzono prace, których efektem było powstanie portyku dobudowanego na osi elewacji frontowej i zabudowa po północnej stronie pałacu, istniejąca do dziś oficyna. Pierwsza wzmianka o założeniu

ośrodka dla moralnie zaniedbanych dzieci pochodzi z 1892 roku ze zbiorów dokumentów Notela. W tym okresie zostaje zmieniona kompozycja krajobrazowa parku. Na przełomie XIX i XX wieku do północnej, bocznej elewacji pałacu dobudowano niewielki parterowy aneks. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w Cerekwicy utworzono zakład wychowawczy dla chłopców. Pierwszym dyrektorem był Stanisław Krzewiński, a od 1922 roku Stanisław Lisowski. W październiku 1939 roku hitlerowcy urządzili na terenie zakładu wychowawczego obóz dla 240 osób- ziemian i inteligencji polskiej, których w 1939 roku wywieziono do Opoczna. W kolejnych latach okupacji hitlerowskiej na terenie zakładu były koszary Hitlerjugend. Po zakończeniu II wojny światowej ponownie usytuowano tu zakład wychowawczy dla chłopców, który jednak w 1949 roku przeniesiono do Owińsk k/ Poznania, a w Cerekwicy ulokowano dziewczęta. Aktualnie pałac i park znajdują się w gestii Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego. Obecnie na terenie parku zachwyca okazały dąb szypułkowy, znajdujący się w południowo- zachodnim narożniku parku. Drzewo ma wymiary pomnika przyrody. Natomiast na południowym brzegu stawu cień w upalne dni daje jesion o wymiarach pomnika przyrody.

Na obszarze gminy warto również zobaczyć: odrestaurowany dworek z początku XX wieku, otoczony pozostałością parku angielskiego o cechach naturalistycznych, który usytuowany jest we wsi Bielejewo, pałac typu willowego - mieszczący się w Goli - obecnie przeznaczony na szkołę wraz z ponad czterohektarowym dawnym parkiem przypałacowym, założonym w stylu naturalistyczno - krajobrazowym czy też pałacyk z końca XIX wieku z zachowanym siedmiohektarowym parkiem o charakterze krajobrazowym, mieszczący się w Łowęcicach.²

III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w Gminie Jaraczewo .

Niezwykle ważną rolę w zakresie krzewienia kultury w Gminie Jaraczewo odgrywa Gminny Ośrodek Kultury, który został utworzony w 1980 roku, Gminny Ośrodek Kultury jest koordynatorem działalności kulturalnej, sportowej i turystycznej i ściśle współpracuje z organizacjami społecznymi i młodzieżowymi działającymi na terenie gminy Jaraczewo. Gminny Ośrodek Kultury w Jaraczewie organizuje imprezy kulturalne, zarówno kameralne jak i plenerowe oraz rekreacyjne i biesiadne.

² <http://www.jaraczewo.pl/strefa-turysty/73-architektura-zabytkowa.html>

Istotną funkcję w zakresie krzewienia kultury odgrywa także Gminna Biblioteka Publiczna w Jaraczewie. Biblioteka Publiczna Gminy Jaraczewo jest gminną instytucją kultury, której organizatorem jest Gmina Jaraczewo. Biblioteka Publiczna służy zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych mieszkańców Gminy Jaraczewo. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych oraz upowszechnianiu wiedzy i rozwoju kultury. Ważne cele działania Biblioteki Publicznej to także popularyzacja wiedzy o regionie, jego historii, kulturze i gospodarce, popularyzacja treści związanych z ważnymi rocznikami państwowymi, historycznymi i literackimi poprzez formy wizualne i żywego słowa, tworzenie własnej komputerowej bazy danych oraz pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno - bibliograficznej.

Na terenie gminy Jaraczewo działa Gminny Klub Sportowy Jaraczewo. Celem klubu jest działalność w zakresie upowszechniania i rozwoju kultury fizycznej i sportu, powoływania sekcji sportowych, propagowania aktywnych form wypoczynku, a także organizacji szkoleń dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz sportowców niepełnosprawnych. W ramach współpracy z urzędem gminy, klub organizuje liczne imprezy i zawody oraz obozy sportowe, m.in. Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy Jaraczewo. Wykonując swoje działania klub współpracuje także z innymi stowarzyszeniami z terenu gminy. Ponadto drużyny młodzieżowe reprezentują gminę w rozgrywkach w kategorii Orlik oraz młodzik starszy.

Na terenie gminy odbywa się wiele imprez kulturalnych na szczeblu ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym a także gminnym:

- ✓ Wielkopolski Rajd Samochodowy "Ludowiec",
- ✓ Powiatowy Play Back-Show,
- ✓ Powiatowy Cross Rowerowy w Parzęczewie,
- ✓ Przegląd Piosenki Dziecięcej i Przedszkolnej,
- ✓ Dni Ziemi Jaraczewskiej.

Gmina Jaraczewo jest gminą rolniczą, stąd brak na jej terenie rozbudowanej bazy turystycznej. Baza noclegowa gminy jest bardzo słabo rozwinięta i stwarza duże ograniczenia w obsłudze ruchu turystycznego, a w szczególności turystyki weekendowej i świątecznej. Gmina w swojej ofercie nie posiada żadnych miejsc noclegowych. Na terenie gminy Jaraczewo nie funkcjonuje żaden: hotel, motel, pensjonat, ośrodek wczasowy, ośrodek szkoleniowy czy gospodarstwo agroturystyczne. Również baza gastronomiczna, która służy

zarówno mieszkańcom, jak i odwiedzającym turystom, jest na terenie Jaraczewa bardzo słabo rozwinięta. Do najważniejszych miejscowości pod względem turystycznym należą wsie: Jaraczewo, Góra, Gola, Brzostów, Cerekwica, w których najciekawszymi obiektami historycznymi są założenia pałacowe i dworskie wraz z parkami oraz kościoły.

Dookoła Jaraczewa biegnie szlak rowerowy, który umożliwia nie tylko przebywanie na łonie natury ale daje również możliwość zobaczenia wielu perełek architektonicznych znajdujących się na Ziemi Jaraczewskiej. Rowerowy pierścień Jaraczewa posiada cztery połączenia z innymi szlakami. Na północy łączy się ze szlakami Książa Włkp., a za ich pośrednictwem z wojewódzkim „Szlakiem Nadwarciańskim”, biegnącym z Poznania przez Koło, Konin do Jeziorska. Na zachodzie dobiega do tras rowerowych Dolska, a za ich pośrednictwem do wojewódzkiego "Ziemiańskiego Szlaku Rowerowego". Na południowym zachodzie łączy się z "Pierwszą Powiatową Trasą Rowerową" Gostynia. Szlak został zaprojektowany tak, aby umożliwić rowerzystom, oprócz jednokrotnego objechania całego pierścienia, jeszcze inne warianty wycieczek. "Sercem" szlaku, jest rynek w Jaraczewie, z którego wybiegają kolejne szlaki łącznikowe, dobiegające do różnych odcinków pierścienia

III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna Gminy Jaraczewo .

➤ Zasoby mieszkaniowe

Na terenie gminy Jaraczewo w roku 2015 było 2 156 mieszkań o łącznej powierzchni 199 tys. m². Oznacza to, że na 1 mieszkanie przypada ponad 92 m². Sytuację mieszkaniową w gminie Jaraczewo – na tle województwa wielkopolskiego i powiatu jarocińskiego, można określić jako przeciętną. Wskaźnik powierzchni użytkowej gminie Jaraczewo mierzonej w m² /1 mieszkanie jest o 6 m² wyższy od średniego wskaźnika dla powiatu jarocińskiego.

➤ Układ dróg – system komunikacji

Układ komunikacyjny na terenie gminy Jaraczewo tworzy sieć drogową, w skład której wchodzi drogi publiczne: krajowe, powiatowe i gminne. Drogi niezaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych stanowią drogi wewnętrzne. Sieć drogową na terenie gminy Jaraczewo tworzą:

- ✓ droga krajowa nr 12, pod zarządem Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Poznaniu,

- ✓ drogi powiatowe, administrowane przez Zarząd Dróg Powiatowych w Jarocinie,
- ✓ drogi gminne, pod zarządem administracji gminy Jaraczewo.

Droga krajowa

Droga krajowa nr 12 Głogów – Leszno – Gostyń – Jarocin – Pleszew (od drogi S11) – Kalisz – Sieradz – Lublin – Chełm posiada klasę techniczną GP – główna ruchu przyspieszonego. Droga ta prowadzi ruch drogowy od przejścia granicznego na zachodniej granicy kraju do granicy wschodniej. Przebieg drogi przez centrum Jaraczewa ulicami Gostyńską, Kolejową, Jarocińską i przez wieś Łobez stanowi uciążliwość dla mieszkańców wynikającą z prowadzenia ruchu tranzytowego ulicami po których odbywa się ruch lokalny. Dla zapewnienia większego bezpieczeństwa drogowego i zmniejszenia uciążliwości związanej z ruchem pojazdów ciężarowych w obszarze Jaraczewa i wsi Łobez, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Poznaniu planuje obwodnicą drogową. W obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo zapisane zostały obwodnice miejscowości: Jaraczewo, Łobez i Brzostów. Obwodnica drogowa Jaraczewa została zapisana w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego z 2010 roku.

Drogi wojewódzkie

Przez teren gminy nie przebiegają drogi wojewódzkie.

Drogi powiatowe

Przez teren gminy przebiega 14 dróg powiatowych.

Drogi gminne

Przez teren gminy przebiega 47 dróg gminnych.

Drogi w terenach zabudowanych mają przekrój uliczny, w pasie drogowym znajdują się jedno - lub obustronne chodniki oraz pasy zieleni. Na terenie gminy nawierzchnię bitumiczną posiadają droga krajowa i drogi powiatowe, a także część dróg gminnych.

- ***Zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną, wodę i gaz, usługi komunalne.***

Zaopatrzenie w wodę

Sposób zaopatrzenia w wodę poszczególnych miejscowości przedstawia się następująco:

- ✓ wodociąg grupowy Nosków – Dąbrowa (wieś położona jest na terenie gminy Jarocin) zasilany jest z 2 studni głębinowych,
- ✓ wodociąg grupowy Jaraczewo, zaopatruje w wodę wsie Jaraczewo, Gola I, Wojciechowo, Łowęcice a docelowo Gola II, Łukaszewo, Niedźwiady i Łobez,
- ✓ wodociąg grupowy Bielejewo, zaopatruje w wodę wsie Bielejewo i Panienka,
- ✓ wodociąg grupowy Góra, zaopatruje w wodę wsie Góra, Parzęczew, Zalesie, Brzostów, Łobzowiec, Wojciechowo, Poręba Łowęcice,
- ✓ wodociąg grupowy Rusko, zaopatruje w wodę wsie Rusko, Strzyżewko, Cerekwica Nowa i Stara.

Docelowo planowane jest połączenie wszystkich wodociągów w obieg pierścieniowy tak, aby można było wyrównać okresowe niedobory wody.

Odprowadzanie ścieków

Z terenu gminy ścieki odprowadzone są do oczyszczalni w Cielczy w gminie Jarocin. Systemem kanalizacji sanitarnej objęte są wsie: Jaraczewo, Wojciechowo, Łowęcice, Łobez, Góra, Brzostów. Ponadto w gminie Jaraczewo funkcjonują lokalne oczyszczalnie ścieków, zlokalizowane przy niektórych obiektach przemysłowych i użyteczności publicznej. Brak systemowej gospodarki ściekowej przy prawie całkowitym zwodociągowaniu powoduje zanieczyszczenie gleb oraz wód powierzchniowych i podziemnych.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Systemem elektroenergetycznym na terenie gminy zarządza ENERGA - Operator S.A. Teren gminy pokrywa sieć linii elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia zapewniając dostęp do energii elektrycznej wszystkim mieszkańcom gminy. Na terenie gminy brak jest stacji transformatorowej 110/15kV. Linie średniego napięcia 15kV które zapewniają zaopatrzenie dla gminy w energię elektryczną zasilane są z GPZ Jarocin Płd. Na terenie gminy znajdują się stacje transformatorowe 15/0,4kV w liczbie 97. Obecny system elektroenergetyczny zaspakaja potrzeby energetyczne gminy. Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 400kV relacji Ostrów Wlkp. – Kromolice – Plewiska.

Zaopatrzenie w energię ciepłą

W gminie Jaraczewo nie istnieje system ciepłowniczy. Domy jednorodzinne i mieszkania w budownictwie wielorodzinnym ogrzewane są indywidualnymi systemami grzewczymi. Dominują systemy centralnego ogrzewania (ogrzewanie z kotłowni w budynkach wielorodzinnych i jednorodzinnych) oraz ogrzewanie indywidualnymi piecami.

Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia z kopalni w Mieszkowie. Odbiorcy w gminie są zasilani gazem ziemnym. Sieć gazowa dystrybucyjna jest doprowadzona do 10 miejscowości: Jaraczewo, Gola, Góra, Cerekwica, Nosków, Łobez, Rusko, Suchorzewko, Wojciechowo, Zalesie. Około 12% mieszkań jest przyłączonych do sieci gazowej. Brak chęci przyłączenia wynika z konieczności poniesienia dodatkowych kosztów przyłączenia oraz przeróbki systemu ogrzewania. O doprowadzeniu sieci gazowej do odbiorców decyduje rachunek ekonomiczny. Dystrybutor nie doprowadza sieci gazowej do zabudowy rozproszonej i małym zużyciu gazu.

Gospodarka odpadami

Gospodarkę odpadami komunalnymi organizuje i nadzoruje Urząd Gminy. Funkcjonuje tu zorganizowany system zbiórki odpadów komunalnych obejmujący ponad 61% mieszkańców obsługiwany przez firmy posiadające zezwolenia. Na terenie gminy prowadzona jest również selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych.

III.5. Oświata w Gminie Jaraczewo.

Na obszarze Gminy Jaraczewo działają następujące placówki oświatowe:

Zespoły

Szkół

Zespół Szkół w Rusku, Rusko, ul. Szkolna 29, 63-233 Jaraczewo, w tym: gimnazjum + szkoła podstawowa + przedszkole)
Zespół Szkół w Jaraczewie, ul. Jarocińska 10, 63-233 Jaraczewo, w tym gimnazjum w Jaraczewie, ul. Jarocińska 10, 63-233 Jaraczewo oraz Szkoła Podstawowa z siedzibą w Goli, Gola, ul. Szkolna 2, 63-233 Jaraczewo,

Szkoły podstawowe

Szkoła Podstawowa w Górze, Góra, ul. Jarocińska 6, 63-233 Jaraczewo

Szkoła Podstawowa w Noskowie, Nosków, ul. Szkolna 28, 63-233 Jaraczewo

Szkoła Podstawowa Wojciechowie, Wojciechowo 63-233 Jaraczewo,

Przedszkola

Przedszkole w Jaraczewie, ul. Kolejowa 7, 63-233 Jaraczewo

III.6. Ochrona zdrowia w Gminie Jaraczewo .

Na terenie gminy Jaraczewo funkcjonują następujące placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej:

- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Jaraczewie s.c.,
- ✓ apteka w Jaraczewie,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rusku s.c.,
- ✓ apteka w Rusku.

W N.Z.O.Z. w Jaraczewie posiada w ofercie gabinety: ogólny, 2 gabinety pediatryczne, gabinet zabiegowy, gabinet stomatologiczny, punkt szczepień, laboratorium pobierania krwi. Ośrodek ten obsługuje miejscowości: Jaraczewo, Niedźwiady, Gola, Wojciechowo, Łobez, Łobzowiec, Góra, Parzęczew, Panienka, Zalesie. Natomiast w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Rusku mieszczą się następujące gabinety: ogólny, zabiegowy, punkt szczepień, laboratorium pobierania krwi. Ośrodek ten obsługuje wsie: Rusko, Cerekwica, Suchorzewko, Strzyżewko, Nosków. Mieszkańców wsi Brzostów obsługuje Ośrodek Zdrowia w Jarocinie, a mieszkańców wsi Bielejewo Ośrodek Zdrowia w Mieszkowie.

III.7. Organizacje pozarządowe w Gminie Jaraczewo.

Na terenie Gminy Jaraczewo działa kilkanaście stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają bowiem najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy

społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Z tego względu stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Wciąż jednak brakuje środków na rozwijanie ich działalności. Na terenie Gminy Jaraczewo działają stowarzyszenia i organizacje społeczne o charakterze formalnym (zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, koła) oraz nieformalnym. Do najważniejszych organizacji społecznych należą:

- ✓ Gminna Rada Kół Gospodyń Wiejskich w Jaraczewie
- ✓ Gminne Stowarzyszenie Diabetyków "INSULINA"
- ✓ Gminny Klub Sportowy Jaraczewo
- ✓ Klub Abstynenta "FENIKS"
- ✓ Klub Strzelectwa Sportowego "SNAJPER"
- ✓ Komitet Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa
- ✓ Koło Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/1919 w Jaraczewie
- ✓ Kurkowe Bractwo Strzeleckie
- ✓ Oddział Gminny Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Jaraczewie
- ✓ Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów O/Jarocin K. Nr 11 w Jaraczewie
- ✓ Polski Związek Wędkarski Koło Nr 4 w Jaraczewie
- ✓ Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe Na Rzecz Rozwoju Wsi Nosków "NOSKOWIACY" w Noskowie
- ✓ Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Ziemi Jaraczewskiej
- ✓ Stowarzyszenie OD NOWA
- ✓ Szkolny Związek Sportowy
- ✓ Zrzeszenie Gminne Ludowe Zespoły Sportowe
- ✓ Związek Harcerstwa Polskiego

III.8. Bezpieczeństwo publiczne w Gminie Jaraczewo .

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Jarocinie. Obszar rejonów służbowych na terenie działania Zespołu Dzielnicowych w Jaraczewie podległego Rewirowi Dzielnicowych w Jarocinie obejmuje: teren administracyjny miejscowości: Jaraczewo, Gola I, Gola II, Niedźwiady, Łukaszewo, Łobez, Bielejewo, Zalesie, Panienka, Brzostów, Góra, Łowęcice, Poręba, Cerekwica Nowa, Cerekwica Stara, Rusko, Suchorzewko, Strzyżewko, Nosków, Parzęczew, Wojciechowo,

Łobzowiec. W ostatnich latach z budżetu gminy Jaraczewo poniesiono znaczne nakłady na bezpieczeństwo publiczne, a szczególnie na ochronę przeciwpożarową. Na terenie gminy działają następujące jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Cerekwicy, Goli, Górze, Jarczewie, Łobzie, Łobzowcu, Noskowie, Panience, Parzęczewie, Rusku, Strzyżewku, Suchorzewku, Wojciechowie oraz Zalesiu.

III.9. Sytuacja gospodarcza w Gminie Jaraczewo.

Gmina Jaraczewo jest gminą o typowo rolniczym charakterze. Przedsiębiorczość na terenie gminy jest mocno ograniczona. Na terenie gminy rozwija się głównie handel, drobny przemysł oraz zakłady obsługujące rolnictwo. Według danych GUS na koniec lipca 2016 roku, w Gminie Jaraczewo funkcjonuje 555 podmiotów gospodarczych. Na terenie gminy działa 34 spółek handlowych w tym 25 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz 22 spółki cywilne. Na terenie gminy działają 402 podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat ulega systematycznemu wzrostowi. W porównaniu do danych z 2009 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 113, procentowy wzrost liczby podmiotów wyniósł 25,6%. Przedstawiony wykres ukazuje rozkład liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat.

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Jaraczewo na koniec czerwca w latach 2009 – 2016 (źródło: opracowanie własne, dane GUS)

■■■■■

W Gminie Jaraczewo dominują najmniejsze przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 30.06.2016 roku takich podmiotów odnotowano 526 – 94,7% wszystkich podmiotów gospodarczych. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 22. W Gminie Jaraczewo zarejestrowano 7

podmiotów zatrudniających od 50 do 249 pracowników. Na terenie gminy nie ma firm największych, w których zatrudnienie przekraczałoby 250 osób.

Głównym ośrodkiem gospodarczym gminy jest miejscowość Jaraczewo, w której koncentruje się najwięcej przedsiębiorstw. W profilu działalności gospodarczej przeważa sektor usługowy, który skupia 62% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych gminy. Duże znaczenie w lokalnej gospodarce odgrywa działalność przemysłowa oraz budownictwo – w sferze tej funkcjonuje 31% ogółu przedsiębiorstw. Najaktywniejszymi jednostkami gospodarczymi gminy są: Jaraczewo, Nosków, Góra, Rusko.

Największe zakłady produkcyjne w gminie to:

- ✓ LARUS PPHU w Jaraczewie, przetwórstwo rybne,
- ✓ Zakład Przemysłu Mięsnego BIEGUN Sp. z o.o. w Jaraczewie,
- ✓ ABRISO Sp. z o.o. w Górze, produkcja opakowań z tworzyw sztucznych,
- ✓ Wytwórnia mozaiki „Osiewicz” Sp.j. w Goli, produkcja parkietów podłogowych,
- ✓ RIDA Sp. z o.o. w Wojciechowie, pakowanie cukru,
- ✓ „GM” Objektbau PPHU Sp. z o.o. w Zalesiu, produkcja mebli.

IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy społeczne, które występują na terenie Gminy Jaraczewo. Głównym założeniem niniejszej Strategii było przedstawienie kluczowych problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej Gminy Jaraczewo, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Za istotne problemy społeczne uznano zjawiska powtarzające się, uznane przez społeczeństwo za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii społecznej i może przyczynić się do dezorganizacji społecznej.

IV.1. Bezrobocie.

Bezrobocie jest ważnym problemem społecznym, który często generuje inne problemy społeczne. Rodziny dotknięte problemem bezrobocia z reguły charakteryzują się brakiem kwalifikacji, a problem ten generuje wiele innych dysfunkcji społecznych. Bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, gdyż to z nim najczęściej utożsamiają się

sami klienci pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej. Bezrobocie generuje także inne problemy jak uzależnienia, przemoc czy też bezdomność. Poważnym skutkiem bezrobocia jest także ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. W powiecie jarocińskim stopa bezrobocia na koniec września 2016 r. wyniosła zaledwie 6,2%. Wskaźnik bezrobocia w województwie Wielkopolskim oraz dla całego kraju w tym okresie wynosił odpowiednio 5,1% oraz 8,3%. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Powiatowego Urzędu Urzędu Pracy w Jarocinie, na dzień 31 grudnia 2015 roku wynika, iż w Gminie Jaraczewo mieszkało 360 zarejestrowanych osób bezrobotnych. W ostatnich latach sytuacja na rynku pracy w powiecie jarocińskim przeobraziła się, znaczna część osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym podjęło zatrudnienie. W Gminie Jaraczewo stopniowo zmniejsza się liczba osób bezrobotnych. Takie informacje potwierdzają także dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaraczewie. Według danych GOPS Jaraczewo w 2013 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczyło 135 rodzin, w 2014 roku – 115, natomiast w 2015 roku 105 rodzin. Niewątpliwym problemem jest znaczna liczba osób długotrwale bezrobotnych, a więc pozostających bez pracy przez okres dłuższy niż 24 miesiące. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w Gminie Jaraczewo utrzymuje się na podobnym poziomie w 2013 roku liczba osób długotrwale bezrobotnych wynosiła 213, w 2014 roku - 175, natomiast w 2015 roku – 209.

Rysunek 6. Liczba bezrobotnych ogółem, długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych z prawem do zasiłku w Gminie Jaraczewo. (Opracowanie na podstawie danych GOPS Jaraczewo)

...

IV.2. Długotrwała lub ciężka choroba

Od wielu lat istotnym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej jest także długotrwała choroba, określana - z medycznego punktu widzenia - jako choroba przewlekła. Skutki długotrwałej choroby są o wiele trudniejsze do wyeliminowania, ponieważ w znacznie mniejszym stopniu zależą od samej osoby, a ponadto wymagają znacznych nakładów finansowych przez długi czas. W wielu przypadkach problem ten jest nierozwiązywalny, bowiem choroba przewlekła, wiąże się przede wszystkim z tym, że dolegliwości zdrowotne nie mijają, a wręcz przeciwnie czasem utrzymują się latami albo nasilają się w miarę upływu czasu i kończą się zaliczeniem osoby do stopnia niepełnosprawności przez organy do tego uprawnione. Długotrwała lub ciężka choroba była powodem udzielenia pomocy w 2015 roku dla 40 rodzin. Liczba rodzin objętych wsparciem z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby systematycznie maleje w 2014 roku liczba rodzin, którym przyznano wsparcie z tego tytułu wynosiła 48, natomiast w 2013 roku – 60. W 2015 roku długotrwała lub ciężka choroba jako wiodąca przyczyna korzystania z systemu pomocy społecznej wystąpiła u około 18% rodzin objętych pomocą społeczną. Może to wynikać z faktu, że osoby długotrwale chore posiadające często własne źródło dochodu nie są w stanie pokryć zwiększających się wydatków związanych z zakupem leków i leczeniem.

IV.3. Niepełnosprawność.

Niepełnosprawność to wszelkie ograniczenia lub wynikające z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub zakresie, który jest uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna to człowiek niemogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności psychicznych lub fizycznych. Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza. Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483). Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny (art.32pkt 2). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym (art. 68), a także obowiązek pomocy tym

osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69) Prawa osób niepełnosprawnych są też przedmiotem regulacji ONZ w formie deklaracji pod nazwą Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady zostały przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993r. (Rezolucja 48/96). Choć zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw. Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr123, poz. 776 ze zm.). Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów lub,
3. o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadziła trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu niezdolną do podjęcia zatrudnienia lub zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej, albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagającą niezbędnej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ustawa definiuje niezdolność do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, zdolną do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagającą w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej

sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia, niewymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych. Ustawa stanowi, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań (organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych, społecznych) zmierzających od osiągnięcia, przy współudziale tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej -art.7). W powiecie jarocińskim funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 ze zm.) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydaje odpowiednio orzeczenia. Polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące ich szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw. W populacji niepełnosprawnych także w Gminie Jaraczewo znajduje się wiele osób, które doświadczają szczególnych barier i dyskryminacji. Osoby te narażone są na większe ryzyko wykluczenia i ogólnie rzecz biorąc mniej uczestniczą w życiu społecznym a przecież mają takie same prawa jak inni członkowie społeczeństwa a więc powinno się im zapewnić równy dostęp do opieki zdrowotnej, rehabilitacji, edukacji, zatrudnienia i integracji społecznej poprzez dostęp do środków transportu, obiektów budowlanych, informacji i komunikacji oraz udział w życiu publicznym i kulturalnym. Osoby niepełnosprawne z powodu poważnego i ogólnego obniżenia sprawności wymagają jednocześnie wysokiego poziomu wsparcia. Jakość ich życia w bardzo dużym stopniu zależy od dostępności odpowiednich i należytej jakości usług, odpowiadających potrzebom ich samych jak też ich rodzin. Przede wszystkim, ze względu na fakt, że osoby niepełnosprawne żyją w trudnych warunkach ekonomicznych powinny być objęte ochroną socjalną, która wyraża się w zabezpieczeniu społecznym, opiece i pomocy społecznej oraz usługach społecznych, które przyczyniają się do poprawy jakości ich życia. Osoby dotknięte niepełnosprawnością mają ograniczoną możliwość korzystania z pomocy instytucjonalnej. W zależności od rodzaju i stopnia schorzenia, instytucje udzielają pomocy finansowej bądź poza finansowej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaraczewie wypłaca zasiłki stałe dla osób legitymujących się orzeczeniem o co najmniej umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wypłacono także zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe

specjalne dla rodzin, w których występuje niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Niepełnosprawność jest czwartym najliczniejszym powodem kwalifikującym się do skorzystania z pomocy społecznej w Gminie Jaraczewo. W 2013r. z tytułu niepełnosprawności pomocą objętych został 57 rodzin, w 2014r. - 50 rodzin, natomiast w 2015r. – 36 rodzin.

IV.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bezradność wychowawczą i opiekuńczą, rozumieć można, jako poczucie braku sprawczości w sytuacjach wychowawczo – opiekuńczych. O bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych mówimy wówczas, kiedy rodziny nie posiadają wystarczających zasobów osobistych i zasobów systemu rodzinnego, by same mogły poradzić sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Uogólniając rodziny te charakteryzują się niskim poziomem spójności, elastyczności i wytrzymałości w sytuacji kryzysu. Jest to jeden z powodów szukania wsparcia w pomocy społecznej. Znacząca część klientów GOPS w Jaraczewie stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo- wychowawczymi, rodziny niezdolne do stworzenia dzieciom podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo-wychowawczych. Najpoważniejsze problemy niektórych rodzin wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W skrajnych przypadkach niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi problemami, takimi jak:

- ✓ uzależnienia,
- ✓ przemoc domowa,
- ✓ zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ konflikty z prawem z powodu zachowań buntowniczych, agresji, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze, rodzicom brakuje wzorców komunikacji i stworzenia poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzania dzieci uwagą. Trudności opiekuńczo - wychowawcze występujące w rodzinie w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej były bardzo często powodem objęcia ich pomocą. Specyfika środowiska klientów GOPS w Jaraczewie, w którym znaczna część osób kończy edukację na poziomie szkoły podstawowej,

borykającego się z problemem długotrwałego bezrobocia i związanymi z tym faktem trudnościami natury materialnej sprawia, że zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w tych rodzinach pojawia się dosyć często. W prawidłowym rozwoju organizuje się pomoc instytucjonalną, aby wspomóc dzieci z rodzin problemowych. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych staje się coraz większym problemem w Gminie Jaraczewo, w 2013 roku z tego tytułu pomocą objęto 4 rodzin, w 2014 roku – 9 rodzin, natomiast w 2015 roku – 6 rodzin.

IV.5. Ubóstwo.

Zjawisko ubóstwa nie jest priorytetowym problemem w gminie Jaraczewo. Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce, czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie uznawanych za niezbędne potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochronę zdrowia, wykształcenie. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiającą się dysproporcję w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne. Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia. Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. W 2013 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczył 4 rodzin, w 2014 roku – 2, natomiast w 2015 roku 2 rodzin.

IV.6. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że: jest intencjonalna – przemoc jest

zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy, narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Niekiedy zagraża jej życiu. Przemoc domowa nie dotyczy wyłącznie rodzin ubogich, lub tych rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania, co związane jest z brakiem zgłoszeń takich zjawisk. Problem ten także występuje w Gminie Jaraczewo. Od dnia 23 maja 2012 roku na terenie Gminy Jaraczewo funkcjonuje powołany zarządzeniem Wójta Gminy Jaraczewo - Gminny Zespół Interdyscyplinarny zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Gmina Jaraczewo posiada Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Jaraczewo na lata 2013 – 2016. Warto również zauważyć, że w kolejnych latach wzrasta liczba założonych niebieskich kart. W 2012 roku założono 10 Niebieskich Kart, w 2013 roku – 24 Niebieskich Kart, w 2014 roku – 25 Niebieskich Kart natomiast w 2015 roku – 11 Niebieskich Kart.

IV.5. Osoby starsze.

Ważnym problemem społecznym, który w kolejnych latach będzie przybierał na znaczeniu jest problem ludzi starszych. W związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania najważniejszych problemów ludzi starszych. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. Starzenie ma ogromne znaczenie w sensie indywidualnym, społecznym, i ekonomicznym. Jeszcze niedawno starzenie postrzegane było, jako całkowita utrata zdrowia czy też niedołęstwo. Aktualnie często wysoka aktywność społeczna osób starszych, wskazuje na możliwości w zakresie dalszego kierowania własnym rozwojem. Zmiany postaw społecznych wobec starości przyczyniły się do wytyczenia nowych kierunków polityki społecznej, realizowanej wobec osób starszych. Zwłaszcza w kontekście prognoz demograficznych wskazujących, na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji ludzkiej. Efektem tej zmiany jest przeniesienie akcentu ze sprawowania opieki nad tą grupą społeczną, na rzecz dostarczenia im takiej pomocy, która pozwoliłaby utrzymywać jak najdłużej aktywność społeczną. Podstawową ideą tak

rozumianej pomocy jest wsparcie społeczne. Na terenie Gminy Jaraczewo według danych na dzień 31.12.2015 roku, mieszkało 1 647 osób w wieku powyżej 60 lat (warto odnotować, że na terenie gminy mieszkało aż 714 osób w wieku powyżej 70 lat), odsetek mieszkańców w wieku powyżej 60 lat stanowi 19,7% wszystkich mieszkańców gminy Jaraczewo. Gmina Jaraczewo niestety nie rozwija się pod względem demograficznym: liczba ludności gminy ulega stopniowemu zmniejszeniu. Gminę Jaraczewo cechuje ujemny przyrost naturalny, saldo migracji także jest ujemne. Na podstawie tych danych należy jednoznacznie stwierdzić że ludność gminy Jaraczewo starzeje się. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań ukierunkowanych na tą grupę społeczną. W pomoc osobom starszym, szczególnie tym wymagającym pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną włącza się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaraczewie. Usługi opiekuńcze oferowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonywane są w miejscu zamieszkania osób samotnych, które ze względu na wiek lub choroby wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dla osób zdrowych, które wymagają innej pomocy np.: przy wypełnianiu dokumentów pracownicy GOPS w Jaraczewie świadczą pracę socjalną. Wsparciem objęte są wszystkie osoby niepełnosprawne oraz długotrwale chore. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi Gminie Jaraczewo wynosiła w 2013r.-6 osób, w 2014r. - 7 osób, natomiast w 2015r. - 10 osób.

IV.6. Uzależnienia.

Ważnym problemem społecznym w Gminie Jaraczewo jest zjawisko uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Obecnie spotyka się również inne typy uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży jak: uzależnienie od komputera, gier komputerowych, czy też telefonu komórkowego. Uzależnienia jest to specyficzny stan organizmu człowieka oraz zmian w zachowaniu towarzyszącym zawężaniu się wachlarza umiejętności radzenia sobie w życiu wraz z pojawiającym się przymusem pomimo negatywnych konsekwencji wcześniejszego ulegania przymusowi robienia czegoś lub myślenia o czymś. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną, (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. Wśród różnego rodzaju uzależnień

występujących wśród dorosłej ludności zamieszkującej gminę Jaraczewo, najczęstszym problemem jest uzależnienie od alkoholu. Od kilku lat problem ten nie ulega zmniejszeniu. Alkoholizm był powodem objęcia wsparciem przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaraczewie w 2015 roku 1 rodziny natomiast w 2014 roku – 6 rodzin. Dane GOPS w Jaraczewie nie odzwierciedlają w pełni skali tego zjawiska, które jest zdecydowanie większe z uwagi, na to że statystyki dotyczą jedynie klientów GOPS w Jaraczewie a nie wszystkich osób dotkniętych problemem uzależnienia.

V. Pomoc społeczna w Gminie Jaraczewo. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaraczewie .

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. **Na terenie Gminy Jaraczewo funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:**

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Jarocińska 7. 63-233 Jaraczewo

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 r. funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2016r. poz.930 ze zm.). Zadania z zakresu pomocy społecznej, leżące w kompetencji gminy realizowane są za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaraczewie .

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł. Rada Miasta i Gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłku okresowego.

Główną instytucją odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej jest gmina. Gmina zadania te realizuje na podstawie ustawy z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej, oraz innych ustawach za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaraczewie. Świadczenia pomocy społecznej są udzielane na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego, bądź innych osób, za zgodą zainteresowanego lub przedstawiciela ustawowego. Natomiast diagnozowanie spraw odbywa się w oparciu o wywiad środowiskowy, a decyzje w sprawach świadczeń wydawane są w pisemnej formie.

Powody pomocy, której udziela ośrodek są następujące:

- ✓ Ubóstwo.
- ✓ Sieroctwo.
- ✓ Bezdomność.
- ✓ Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
- ✓ Bezrobocie.
- ✓ Niepełnosprawność.
- ✓ Ciężka lub długotrwała choroba.
- ✓ Przemoc w rodzinie.
- ✓ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.
- ✓ Alkoholizm.
- ✓ Narkomania.
- ✓ Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.
- ✓ Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- ✓ Klęska żywiołowa.
- ✓ Klęska ekologiczna.
- ✓ Trudności w integracji uchodźców.

- ✓ Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa.

Formy pomocy o którą mogą ubiegać się wnioskujące osoby są następujące:

- ✓ Zasiłek stały, który przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa.
- ✓ Opłacanie składek zdrowotnych.
- ✓ Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
- ✓ Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób starszych, samotnych i chorych w miejscu zamieszkania.
- ✓ Zasiłek celowy i w naturze.
- ✓ Zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania.
- ✓ Posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole.
- ✓ Sprawienie pogrzebu.
- ✓ Skierowanie do domu opieki społecznej.
- ✓ Opiniowanie kandydatów na rodzinę zastępczą.
- ✓ Udzielenie pomocy pieniężnej rodzinom zastępczym.
- ✓ Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- ✓ Udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin w zakresie rozwiązywania problemów rodziny, zapobiegania przemocy w domach i terapii dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkomanią.

V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Gminie Jaraczewo. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Jaraczewo są niezmiennie od kilku lat ubóstwo, kolejne powody to: długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie, niepełnosprawność oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć że w okresie ostatnich lat zdecydowanie zmniejszyło się nasilenie każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy przez GOPS w Jaraczewie.

Rysunek 7. Najważniejsze powody przyznania pomocy. Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w latach 2013 – 2015. (Opracowanie na podstawie danych GOPS Jaraczewo)



Tabela 4. Powody przyznania pomocy. Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w latach 2013 – 2015. (Opracowanie na podstawie danych GOPS Jaraczewo)

	2013	2014	2015
Ubóstwo	1,0%	1,0%	1,0%
Długotrwała lub ciężka choroba	19,0%	19,0%	18,0%
Bezrobocie	44,0%	45,0%	48,0%
Niepełnosprawność	19,0%	20,0%	16,0%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	17,0%	17,0%	20,0%
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych	1,0%	4,0%	3,0%
Alkoholizm	0,0%	2,0%	0,0%
Przemoc w rodzinie	0,0%	0,0%	0,0%

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc. Poniższa tabela zawiera zestawienie przyczyn udzielania pomocy społecznej w latach 2013 - 2015 ustalone na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.

Tabela 5. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2013 – 2015. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych GOPS Jaraczewo)

	2013	2014	2015
Ubóstwo	4	2	2
Długotrwała lub ciężka choroba	60	48	40
Bezrobocie	135	115	105
Niepełnosprawność	57	50	36
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych	4	9	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	53	44	44
Alkoholizm	0	6	1
Przemoc w rodzinie	0	0	0
Bezdomność	2	4	7
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0
Zdarzenie losowe	1	1	0

V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS w Jaraczewie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaraczewie realizując ustawowe zadania własne gminy, przyznaje i wypłaca zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe. Do jego zadań własnych należą także: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach, opłaty przedszkoli, sprawianie pogrzebów, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, dodatki mieszkaniowe, składki na ubezpieczenia zdrowotne, stypendia dla uczniów o charakterze socjalnym. W 2015 roku pomocą społeczną zostało objętych 219 rodzin, w których żyło 713 osób. W 2015 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaraczewie przyznał i wypłacił w 2015 roku zasiłki okresowe 160 osobom, a liczba świadczeń w tym zakresie wyniosła 971. Zadaniem własnym gminy jest także wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych specjalnych. W 2015 roku wypłacono zasiłki celowe dla 160 osób. W ramach zadań zleconych gminie w 2015 roku wypłacono zasiłki stałe dla 11 osób – liczba świadczeń wyniosła 113. Poniżej przedstawiono środki finansowe przeznaczone ogółem na pomoc społeczną w 2015 roku zakresie (zasiłków celowych, okresowych oraz stałych).

Rysunek 8. Środki ogółem przeznaczone na pomoc społeczną w zakresie zasiłków celowych, okresowych oraz stałych w 2015 roku. (opracowanie na podstawie danych GOPS Jaraczewo)

- 8 -

Praca socjalna.

Bardzo ważne i istotne miejsce w ustawie o pomocy społecznej odgrywa praca socjalna, która jest zadaniem obligatoryjnym gminy. Praca socjalna to działalność profesjonalna. To zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. To mechanizm polityki społecznej służący rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Pracownicy socjalni realizują swoje zadania w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i różnorodnych placówkach świadczących pomoc społeczną. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ✓ ratowniczą - jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- ✓ profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- ✓ partycypacyjną - budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania

problemów społecznych, angażując środowiska do współdziałania.

Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy już przy pierwszej wizycie analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania problemów, udziela porad, ukierunkowuje klienta na możliwości załatwiania jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu. Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych, poprawy stanu zdrowia klienta, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania rodziny, poprawy funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie, poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym, na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia, na rzecz zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaraczewie polega w szczególności na:

- ✓ zapewnianiu uzyskiwania niezbędnych środków materialnych,
- ✓ zapewnianiu godziwych warunków mieszkaniowych,
- ✓ rozwiązywaniu problemu bezrobocia,
- ✓ poprawie stanu zdrowia klienta,
- ✓ zapewnianiu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

W 2015 roku pracą socjalną objętych zostało 266 rodzin (831 osób w rodzinach). Praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie pomocy w wypełnianiu wniosków do różnych instytucji, informowaniu o różnych uprawnieniach oraz pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, pomoc socjalna świadczona była również z uwagi na występującą w rodzinie przemoc.

Pracownicy GOPS w Jaraczewo podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą/rodziną

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2015 Ośrodek realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem jest m. in. wsparcie gmin w wypełnieniu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Program zakłada zapewnienie dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art.7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwłaszcza osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym – pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Beneficjentami programu są osoby i rodziny, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 100% kwoty kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art.8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. W roku 2015 programem objętych zostało 130 osób. W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał rodzinom pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności.

Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przyznawane były osobie samotnej lub osobie w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagała pomocy innych osób, a była jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze świadczone były w zakresie:

- 1) pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opieki higienicznej,
- 3) zapewnienia kontaktu z otoczeniem.

W 2015 roku świadczeniem tym objęto 10 rodzin na łączną kwotę 65 713,00zł.

V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez GOPS w Jaraczewie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaraczewie w 2015 roku realizował zadania zlecone ze środków budżetu państwa w zakresie świadczeń rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 roku (tekst jednolity Dz.U z 2016 r. poz. 1518 ze zm.) oraz zadania w zakresie postępowań w sprawie świadczeń alimentacyjnych i odbieraniu

oświadczeń majątkowych w oparciu o ustawę z dnia 07 września 2007 r. (Dz. U z 2016 poz. 859 ze zm.) o pomocy osobom, uprawnionym do alimentów. Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka. Kryterium dochodowe, które musiała spełniać rodzina to: 574,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015 roku – 674,00zł), a w przypadku kiedy w rodzinie jest niepełnosprawne dziecko: 664,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015r. – 764,00 zł). Od prawa do zasiłku rodzinnego zależy, czy świadczeniobiorca będzie mógł liczyć na dodatki, które przysługują po zająci określonych okoliczności. w 2015 roku świadczeniami rodzinnymi i funduszem alimentacyjnym objęto 951 rodzin na kwotę 2.826.984,79zł.

V.4. Wskaźnik deprivacji lokalnej w Gminie Jaraczewo.

W Gminie Jaraczewo wskaźnik deprivacji lokalnej jest relatywnie wysoki, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest relatywnie wysoka w porównaniu do innych regionów. Takie dane oznaczają dużą skalę i natężenie problemów społecznych występujących w gminie Jaraczewo. Warto jednak zauważyć, że dynamika deprivacji w kolejnych latach zdecydowanie zmniejsza się.

Rysunek 9. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2013 – 2015. (opracowanie na podstawie danych GOPS Jaraczewo)

Tabela 6. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2013– 2015. (opracowanie na podstawie danych GOPS Jaraczewo)

	2013	2014	2015
Liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	1049	876	713
Liczba mieszkańców	8 382	8 382	8 360
Wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w1 / w2 x 1000	125,15	104,51	85,29
Dynamika	107	84	82

VI. Analiza SWOT problemów społecznych Gminy Jaraczewo .

Analiza SWOT jest użyteczną i coraz powszechniej stosowaną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz projektów socjalnych. Przedstawione poniżej czynniki obejmują mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia. W analizie odnoszono się do kwestii społecznych w Gminie Jaraczewo.

Tabela 7. Analiza SWOT problemów społecznych Gminy Jaraczewo.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Dogodne położenie gminy – bliska odległość dużych miast. ✓ Atrakcyjność środowiska naturalnego i walory przyrodnicze. ✓ Niska stopa bezrobocia. ✓ Duża aktywność społeczna. ✓ Relatywnie dobra baza edukacyjna. ✓ Dostęp do instytucji publicznych na terenie Gminy Jaraczewo. ✓ Wykwalifikowana kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaraczewie. ✓ Znajomość środowiska lokalnego przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaraczewie. ✓ Świadczenia i programy realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w	✓ Brak obwodnicy Jaraczewa. ✓ Słaba komunikacja publiczna. ✓ Brak pełnego skanalizowania Gminy. ✓ Brak pełnej sieci gazowej na obszarze Gminy. ✓ Brak właściwej oferty dla inwestorów. ✓ Niewielka liczba dużych pracodawców. ✓ Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych ✓ Niewystarczająca liczba punktów gastronomicznych i noclegowych. ✓ Utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej. ✓ Występowanie wśród mieszkańców uzależnień. ✓ Niewystarczająca oferta pozaszkolna. ✓ Zbyt niska aktywność mieszkańców wsi

Jaraczewie. ✓ Dostępność do programów i środków finansowych ukierunkowanych na aktywizację zawodową osób bezrobotnych oraz na rzecz promocji zatrudnienia. ✓ Aktywne organizacje pozarządowe, które biorą udział w życiu społecznym i gospodarczym gminy. ✓ Działalność grup środowiskowych i pomocowych w Gminie Jaraczewo świadczących wsparcie i pomoc dla mieszkańców gminy. ✓ Działalność gminnego centrum kultury. ✓ Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w Jaraczewie do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	uniemożliwiająca realizację wszystkich programów. ✓ Niewystarczająco dobrze rozwinięta infrastruktura (społeczna, techniczna sieciowa) na obszarach wiejskich. ✓ Mała różnorodność infrastruktury i oferty usług sportowo rekreacyjnych. ✓ Nie w pełni dobrze zagospodarowana przestrzeń publiczna dla celów integracji społecznej. ✓ Mała liczba miejsc publicznych sprzyjających integracji mieszkańców gminy. ✓ Niski poziom aktywności gospodarczej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ Prężnie działające władze lokalne w gminie. ✓ Realizacja inwestycji w gminie. ✓ Napływ zewnętrznego kapitału – nowe inwestycje gospodarcze ✓ Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji w latach 2014-2020. ✓ Współpraca w ramach partnerstw międzygminnych. ✓ Postępująca integracja mieszkańców. ✓ Rozwój oddolnych inicjatyw społecznych. ✓ Współpraca pomiędzy instytucjami i organizacjami w sprawach dotyczących pomocy społecznej. ✓ Aktywizacja gospodarcza gminy	✓ Ograniczone środki na finansowanie rozwoju społeczno-ekonomicznego. ✓ Postępujące starzenie się społeczeństwa, choroby cywilizacyjne. ✓ Emigracja zarobkowa i migracja na inne tereny oraz niekorzystne zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa. ✓ Zmiany modelu życia – rozbijanie więzi rodzinnych i społecznych. ✓ Postępujący problem uzależnień, w tym szczególnie uzależnień wśród młodzieży. ✓ Trudność w diagnozowaniu problemu uzależnień wśród młodzieży. ✓ Niezadowalający poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną.

z udziałem funduszy strukturalnych. ✓ Pozyskanie nowych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy. ✓ Rozwój infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym. ✓ Tworzenie i wdrażanie specjalnych programów pomocowych. ✓ Rozwój edukacji ponadgimnazjalnej na terenie gminy. ✓ Tworzenie stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. ✓ Rozwój infrastruktury drogowej. ✓ Systemowe rozwiązania z zakresu polityki społecznej. ✓ Wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie problemów społecznych i zaangażowanie w ich rozwiązywanie. ✓ Realizacja nowych programów aktywizacji obszarów wiejskich. ✓ Sprzyjająca polityka regionalna nastawiona na rozwój obszarów wiejskich.	✓ Niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież. ✓ Ograniczanie wysokości środków finansowych przeznaczonych z budżetu centralnego na pomoc społeczną. ✓ Zbyt mała liczba pracowników socjalnych - pracownicy socjalni, którzy już pracują, są zbyt obciążeni pracą. ✓ Konieczność obsługi dodatkowych zadań przez GOPS bez zwiększenia zatrudnienia. ✓ Zbyt duża liczba rodzin przypadająca na jednego pracownika socjalnego, co uniemożliwia efektywną opiekę nad rodzinami. ✓ Zbyt dużą część obowiązków pracownika socjalnego zajmuje wypełnianie procedur administracyjnych. ✓ Niedostateczne środki finansowe na oświatę. ✓ Trudności w pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz.
--	---

VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo na lata 2017 – 2025.

***STRATEGIA** nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu.*

Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jaraczewo jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przezwyciężenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy pozwolił wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2017 – 2025 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w Strategii propozycji częściowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować, jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań, w jakim kierunku powinno być planowanie operacyjne przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo, w sposób szkicowy, jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć i nadać formę projektu. Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Jaraczewo przyjęte zostały obszary priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie Gminy powinny być: przeciwdziałanie skutkom bezrobocia, wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji społecznych, stworzenie systemu wsparcia dla osób starszych, tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz rozwijanie kapitału społecznego mieszkańców. Ujęcie w Strategii instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, jako realizatorów poszczególnych zadań określonych w celach strategicznych nie wymagało przeprowadzenia konsultacji. Realizacja zadań została określona w regulaminach i Statutach poszczególnych jednostek.

Plan wdrażania Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Jaraczewo prezentuje się następująco:

CELE STRATEGICZNE
(główne obszary działania)



KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo na lata 2017 - 2025 opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY

Integracja, reintegracja i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, przeciwdziałanie skutkom bezrobocia.

II. CEL STRATEGICZNY

Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz starszych.

III. CEL STRATEGICZNY

Redukowanie problemu uzależnień w gminie Jaraczewo.

IV. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, rodzin wielodzietnych i niepełnych w gminie

I. CEL STRATEGICZNY

Integracja, reintegracja i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, przeciwdziałanie skutkom bezrobocia.

Kierunki działań:

- ✓ Bieżące monitorowanie i analizowanie sytuacji osób bezrobotnych i ich rodzin we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Jarocinie.
- ✓ Zatrudnianie osób bezrobotnych w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych, praktyk i staży we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Jarocinie w celu redukcji zjawiska bezrobocia i aktywizacji zawodowej mieszkańców Gminy Jaraczewo.
- ✓ Przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach (w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej) przyczyniających się do aktywizacji osób bezrobotnych z terenu Gminy Jaraczewo.
- ✓ Rozwój form i narzędzi aktywnego wsparcia, które sprzyjać będą aktywizacji zawodowej oraz przyczynią się do wzrostu kwalifikacji osób bezrobotnych będących w trudnej sytuacji socjalno – bytowej.
- ✓ Zwiększenie dostępności do ofert pracy, upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy oraz usługach oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Jarocinie.
- ✓ Promowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy Jaraczewo.
- ✓ Rozwój pracy socjalnej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.
- ✓ Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, pracę socjalną, działania osłonowe, reintegrację społeczną i zawodową.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie Gminy Jaraczewo do aktywnego wspierania działań zmierzających do integracji zawodowej osób bezrobotnych oraz przeciwdziałania skutkom bezrobocia.

II. CEL STRATEGICZNY

Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz starszych.

Kierunki działań:

- ✓ Zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych, między innymi w ramach rozwijania prac społecznie użytecznych oraz poprzez promocję wolontariatu.
- ✓ Promowanie i wspieranie wolontariatu, będącego formą integracji społecznej dla osób starszych.
- ✓ Realizacja projektów związanych z rozwojem aktywności społecznej, kulturalnej, edukacyjnej i zdrowotnej osób, które znajdują się w okresie przejścia na emeryturę i tuż po zakończeniu aktywności zawodowej. Projekty te powinny uwzględniać promocję elastycznych form zatrudnienia i organizacji czasu pracy, promocję wolontariatu i prac na rzecz społeczności lokalnej, odnawianie kontaktów ze znajomymi i sąsiadami oraz tworzenie grup samopomocowych i banków czasu.
- ✓ Realizacja projektów opieki otwartej i półotwartej, jak np. „obiady na kółkach” i domowe usługi medyczne, organizację pracy socjalnej w mieszkaniach i środowiskowych centrach socjalnych, tworzenie domów czasowego pobytu oraz projekty modernizacji mieszkań i rewitalizacji celem lepszego dostosowania przestrzeni do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Wsparcie dla osób starszych i chorych poprzez pomoc w tworzeniu warunków dla funkcjonowania grup samopomocowych, np. kluby seniora.
- ✓ Współpraca z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej.
- ✓ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych i niepełnosprawnych.
- ✓ Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu.
- ✓ Wspieranie działań na rzecz poprawy dostępności do usług publicznych m.in. przez osoby niepełnosprawne.

III. CEL STRATEGICZNY

Redukowanie problemu uzależnień w gminie Jaraczewo.

Kierunki działań:

- ✓ Rozwijanie edukacji publicznej mającej na celu informowanie o społecznych, zdrowotnych i ekonomicznych skutkach związanych z używaniem alkoholu.
- ✓ Promowanie zdrowego stylu życia w trzeźwości i abstynencji.
- ✓ Wspieranie istniejących lokalnych programów mających na celu zintensyfikowanie działań profilaktycznych kontrolnych skierowanych na ograniczenie popytu na napoje alkoholowe.
- ✓ Wspieranie działań edukacyjnych w zakresie wdrażania skutecznych programów profilaktycznych w pracy z młodzieżą.
- ✓ Wspieranie programów edukacyjnych skierowanych do rodziców mających na celu zaangażowanie ich w oddziaływania profilaktyczne wobec dzieci.
- ✓ Wspieranie programów profilaktyczno – interwencyjnych zaadresowanych do dzieci i młodzieży oraz do grup ryzyka.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji pozarządowych oraz stowarzyszeń do promowania działań z zakresu rozwiązywania problemów związanych z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych przez mieszkańców Gminy Jaraczewo.
- ✓ Zwiększenie oferty terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych.
- ✓ Udzielanie wsparcia rodzinom osób dotkniętym alkoholizmem, a więc współuzależnionym.
- ✓ Ochrona rodzin dotkniętych alkoholizmem i jednocześnie zagrożonych przemocą.
- ✓ Objęcie dzieci opieką psychologiczno-pedagogiczną oraz socjoterapeutyczną z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.
- ✓ Udzielanie porad prawnych rodzinom z problemem alkoholowym.
- ✓ Stworzenie centrum informacyjnego zapewniającego fachową pomoc, jak i dyskrecję osobom uzależnionym, ich rodzinom.

IV. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, rodzin wielodzietnych i niepełnych w gminie

Kierunki działań:

- ✓ Wdrażanie programów rządowych, samorządowych ukierunkowanych na dzieci i młodzież uczącą się.
- ✓ Podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin z zakresu opieki i wychowania dzieci poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- ✓ Tworzenie grup samopomocowych i wolontariatu dla rodzin niezaradnych, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
- ✓ Pomoc finansowa, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.
- ✓ Organizowanie zajęć dla dzieci w świetlicach terapeutycznych.
- ✓ Dotowanie kosztów uczestnictwa dzieci z rodzin najuboższych, wielodzietnych i niepełnych w zorganizowanych formach wypoczynku. Preferencje dla rodzin wielodzietnych w posyłaniu dzieci do przedszkola (zwolnienie z opłaty stałej, wyżywienia).
- ✓ Tworzenie świetlic środowiskowych oraz socjoterapeutycznych.
- ✓ Udzielanie pomocy w formie: poradnictwa, terapii rodzinnej, pracy socjalnej, zapewnienia dzieciom opieki i wychowania poza rodziną.
- ✓ Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin.
- ✓ Tworzenie i wspieranie zintegrowanych programów wsparcia rodzin wielodzietnych w jej funkcjach wychowawczej, opiekuńczej i socjalnej.
- ✓ Eliminowanie czynników sprzyjających wykluczeniu rodzin wielodzietnych.
- ✓ Rozbudowa specjalistycznego poradnictwa rodzinnego – większa możliwość korzystania z porad psychologa, prawnika, pedagoga, szczególnie przez osoby z rodzin uzależnionych w celu rozwiązywania jej problemów.
- ✓ Angażowanie wolontariuszy do pomocy rodzinom wielodzietnym i niepełnym w opiece nad dziećmi i pomocy edukacyjnej.
- ✓ Współpraca z placówkami oświatowo - wychowawczymi, organizacjami pozarządowymi i policją w budowaniu i realizowaniu programów profilaktyki ubóstwa, uzależnień, niedostosowania społecznego oraz przestępczości dzieci.
- ✓ Tworzenie świetlic środowiskowych oraz socjoterapeutycznych.

VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jaraczewo na lata 2017-2025.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo na lata 2017 - 2025 oczywiście nie stanowi zamkniętego zbioru i katalogu działań. Zdiagnozowane problemy i przewidziane działania nie wykluczają realizacji nowych inicjatyw, będących odpowiedzią na nowopowstałe wyzwania. W okresie czasu, który obejmuje Strategia, wdrażane i realizowane będą, w zależności od potrzeb, programy i projekty dotyczące poszczególnych obszarów i celów strategicznych. Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo stanowi dokument, który programuje życie społeczności lokalnej, w związku z powyższym strategia ma charakter elastyczny i stwarzający możliwości odpowiedniego dostosowania zaprogramowanych działań do zmieniającej się sytuacji społeczno – gospodarczej, pojawiających się nowych problemów społecznych oraz zmian przepisów prawa, które wyznaczają obszary interwencji w polityce społecznej.

VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jaraczewo .

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych

z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny będzie Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo składający się z pracowników GOPS w Jaraczewie oraz Urzędu Gminy w Jaraczewie. Zadaniem Zespołu będzie nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Za realizację wyżej wymienionych działań odpowiadać będzie powołany w tym celu koordynator czyli kierownik GOPS w Jaraczewie. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest co dwa lata poprzez składane przez Zespół sprawozdanie z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii.

VIII.2. Źródła finansowania.

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jaraczewo na lata 2017-2025 będą: budżet Państwa, budżet Gminy Jaraczewo, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

Spis wykresów:

Rysunek 1. Mapa Gminy Jaraczewo. (Źródło: http://www.jaraczewo.pl/gmina/polozenie-geograficzne.html).....	10
Rysunek 2. Liczba mieszkańców Gminy Jaraczewo w latach 2006 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	11
Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Jaraczewo w latach 2006 – 2015. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	12
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Jaraczewo w latach 2006-2015. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	12

Spis tabel:

Tabela 1. Ludność Gminy Jaraczewo oraz powiatu Jarocińskiego według kategorii. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	11
Tabela 2. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Jaraczewo w latach 2010 – 2015. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Tabela 3. Saldo migracji zagranicznych w Gminie Jaraczewo w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Tabela 5. Powody przyznania pomocy. Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w latach 2013 – 2015. (Opracowanie na podstawie danych GOPS Jaraczewo). .	41
Tabela 6. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2013 – 2015. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych GOPS Jaraczewo).....	42
Tabela 7. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2013– 2015. (opracowanie na podstawie danych GOPS Jaraczewo).....	47
Tabela 11. Analiza SWOT problemów społecznych Gminy Jaraczewo.....	48